"za resnico in pravico"

EDINOST

"Edinost" "Unity" "Daily"

NEODVISEN DNEVNIK JUGOSLOVANSKIH DELAVCEV V AMERIKI.

LIST ZA SLOVENSKI NAROD.
ENTERED AT DES PLAINES, ILLINOIS AS SECOND CLASS MATTER.

ŠTEV. (NO.) 1. DES PLAINES, ILL., V SREDA OCTOBER 1st, 1919. VOLUME 1. LETO.

Application for Permit Number now on file at Des Plaines, Ill. Pending decision of A. S. Burleson, Postmaster General.

DELAVCI PRIPRAVLJENI VSTRAJATI ZA PRAVICO.

UNIFORME NAJ SE NE KAŽEJO MED ŠTRAJKARJE.— KAPITALISTI RAČUNAJO NA RAZDOR V CHICAŠKEM OKROŽJU. — NEMIRI V OMAHI. VELEMESARJI PRIDEJO K PREISKAVI. — ITALIJANI SE ŠOPIRIJO V REKI. — WILSON MORA OSTATI V POSTELJI KLJUB OBILNEM DELU. SRBIJA ZAČELA PREMEŠČATI ČETE. MEJE ZAPRTE. — POLICIJA V SO. CHICAGO, NAPADENA.

ALI BODO DELAVCI VSTRAJALI?

Jeklarske družbe nervozno gledajo, koliko delavcev se bo vrnilo; pravijo, da jih je vedno več. Tako hočejo železni magnati s prevaro pripraviti delavce, da bodo prišli nazaj. češ, več, kakor polovica jih žele dela. Da pa to ne more biti resnica, se vidi iz tega, kako so še delavci zaupni v svojo zmago. Kompanisti pravijo, da se je vrnilo v Gary 500 delavcev na delo, v So. Chicago pa so od 300 do 400. Tovarne so tudi zakurili, da se je videl dim daleč na okrog, kakor da so pridno delali včeraj veliko jekla in da se bo vsaki dan več delavcev vrnilo.

Jeklarska družba je organizirala posebno družbo, katere člani hodijo po hišah in popisujejo, kdo je za štrajk. Tako vjamejo marsikoga, ki ne upa reči, da soglaša s štrajkarji.

350 se jih je vrnilo v Waukeganu. Jeklarna in žičarna v Waukegan poroča, da so se vsi delavci vrnili. Neka žena, ki je žugala onim, ko so šli na delo, je bila areti rana.

Poročilo pravi, da so razmere v Jolietu nespremenjene, kar se reče z drugo besedo, da se delavci dobro drže.

Pittsburgh, Pa. — Družbe so prorokovale, da se bodo delavci razcepili, česar pa ni bilo opaziti, Nekatere družbe vendar zatrjujejo, da se delavci polagoma vračajo.

Delavski voditelji so zadovoljni, da se družbam ni posrečilo razdvojiti delavce.

Mr. Foster pravi, da so razmere boljše, kakor prej in da je unija nerazdeljena kljub temu, da se družbe poslužujejo časopisov in inseratov, da bi privedli delavce nazaj.

Izurjenim mehanikom ponujajo $25 na dan, navadnim delavcem pa po dolarju na uro, kar pa delavci prezirajo.

Columbus, Ohio. — Vse tovarne so še zaprte, kakor oni dan, ko se je štrajk pričel.

Buffalo, N. Y. — Tukaj še niso poskusili pričeti z delom.

POLICIJA V SOUTH CHICAGO NAPADENA.

Chicago, 29. septembra. — Od pet do deset mož je oddalo par strelov danes zjutraj na policijo blizu 88. in Green Bay ceste v So. Chicago. Streli so bili oddani v zaletku dneva, kateri naj bi pokazal oziroma odločil moč med stavkarji in družbo, katera je poskusila obratovati svoje jeklarske naprave ne oziraje se na stavko.

Washington, D. C., 28. sept. — Predsednik Wilson se je vrnil danes iz svojega potovanja po zahodu. Domu ga je poslala nervoznost, Ni mu mogoče za sedaj, da bi vzel v roke vsa pisma in da bi razmotrival razna pereča vprašanja.

Mr. Wilson je stopal z negotovim korakom iz vlaka v svoj avtomobil, se odkril s tresočo roko in se skušal nasmehniti množici, ki ga je pozdravljala.

Predsednik mora imeti popolen mir, pravi njegov zdravnik. Cetudi ni bolezen nevarna, bo vseeno vzelo nekaj tednov, predno bo ozdravil. dela pa čez glavo. Demokrati bi radi vedeli, koliko pomoči lahko dajo Armeniji, potem, kaj bo z Reko, Dalmacijo, Francijo, Slezijo in stotine drugih vprašanj.

Hoteli so tudi, da se predsednik zavzame za štrajkarje, da uredi razmere med delom in kapitalom.

DRUHAL LINČALA ČRNCA. 2 MRTVA, 29 RANJENIH. ŽUPAN V NEVARNOSTI.

Omaho, Nebr., 29. septembra. Regularno vojaštvo patrulira po cestah z nasajenimi bajoneti in strojnimi puškami, ter je zavzelo vse važne točke danes, da pomaga mestu do miru, po noči, v kateri je druhal vdrla v okrajno ječo in odpeljala črnca, ga obesila na brzojavni drog, ter usmrtila. Druhal je hotela linčati tudi župana Ed. F. Smitha katerega pa je rešila še pravočasno policija. že potem, ko je imel vrv okrog ratu. Cenitev škode, katero je povzročila druhal, znaša stotisoče dolarjev na lastninskem imetju, vštevši $250.00 škode na $2.000.000 vrednem sodnijskem poslopju.

Poleg tega ste bili tudi 2 osebi ubiti, ter 39 ranjenih.

BELGIJSKA KRALJEVA DVOJICA

je odložila obisk, namenjen predsedniku Wilsonu, vsled njegove bolezni. Kralj in kraljica sta se nastanila v Bostonu za toliko časa, da predsednik okreva, potem pa odideta v Washington, da obiščeta predsednika.

Uslužbenec ubranil tatvino dragih kamenov v vrednosti $10.000.

Chicago, Ill. 30. septembra — Maurice Shonoff, uslužbenec pri zlatarju Louis Kohn, je ubranil, da ni bilo ukradenih dragih kamenov v vrednosti $10.000, ko so danes popoldne vstopili trije banditi v prodajalno ter mu ukazali, da jim mora odpreti železno blagajno. Shanoff se je branil toliko časa, da sta pihitela dva uslužbenca trgovine na pomoč ter odgnala bandite.

Vabilo k naročbi.

"Dajte nam dnevnik", tako so prosili slovenski zavedni delavci. "Slovenski delavci, tu ga imate!"

Ustregli smo vam. Podstopili smo se težkega dela! Veliko smo reskirali.

Sedaj je pa na vas, ali ga res hočete ali ne.

Zato je dolžnost sedaj vsakega zavednega Slovenca, da se takoj naroči na list, da nam takoj priskoči na pomoč s svojim sodelovanjem.

Najprej prosimo **slov. čč. duhovščino,** da se nam pridruži kot delničarji sami in da k temu prigovarjajo tudi svoje dobre in zavedne prijatelje, da priporočajo naš list v naročbo svojim župljanom in da nam stalno pošljejo dopise, novice in sporočila o vseh dogodkih in napredku v župniji.

Iščemo po vseh slovenskih naselbinah zanesljivih mož, ki bi hoteli biti naši zastopniki, ki bi šli po hišah in agitirali za naš list in za naše podjetje.

Priporočamo se rojakom, da se poslužujejo našega podjetja pri pošiljanju denarja v stari kraj, in da se obračajo na nas glede šifkart.

Tako, slovenski delavci, boste pomagali svojemu lastnemu podjetju na noge.

Zatoraj, slovenski delavci, na noge! Ce hočete res imeti svoj dnevnik, pokažite sedaj v dejanju! List more izhajati le, če ga naročniki hočejo podpirati.

UREDNISTVO.

Pozor naročniki "Sloge."

Vsi naročniki "Sloge" katerim je naročnina potekla in vsi oni, kateri žele ostati naročniki dnevnika "Edinosti," naj se gotovo oglasijo do 15. Oktobra.

Uprava.

Novice iz Jugoslavije.

Rim, 29. septembra. — Kakor je bilo poročano v časniku: "Temps," je srbska vlada zaprla zunanje meje Dalmacije za 15 dni. Govorica, da je začela Srbija premeščati čete, je postala splošna.

Parnik "Neve," kateri je imel naloženega 150 vlakov žita za Istro, je italijanski častnik na čelu posadke, katera se nahaja na krovu, vstavil ter ukazal izkrcati žito v Reki. Častnik, kakor tudi vojaki, so člani Ardittija ter pristaši D'Annunzia.

London, 29. septembra. — Brzojavka iz Rima poroča da je italijanska poslanska zbornica, glasovala, da se priklopi Reka Italiji. Glasovanje za to se je izvršilo na seji, na kateri je zbornica podala zaupnico Nittijevem kabinetu. — Zasedanje italijanske poslanske zbornice je bilo tako nemirno, da so morali prekiniti sejo za pol ure. — Med debato, katera se je izvršila v zbornici, je min. predsednik Nitti hotel resignirati ter tako opoziciji dati večjo pozornost glede nemirov na Reki.

Prišlo je med debato do resnega spora med poslancema Raimondo in Modigliana.

Washington, D. C., 29. septembra. — Kakor poroča Dr. Grayson, osebni zdravnik predsednika Wilsona, je slednjega stanje še vedno slabo in mu je nemogoče; da bi pregledal uradna poročila, katerih ima nakupičenih za več kot teden.

Washington, D. C., 23 sept. — Italijanska vlada je vedela že meseca julija, da se je Gabriele D'Annunzio pripravljal za vpad v Reko. Tako trdi italijanski socialistični list "Avanti", po poročilu, katerega je prejel Dr. Voyslav Yuvanovitch. Isti list trdi tudi, da so **zavezniki vedeli, kaj so delali njegovi privrženci v Reki,** predno je D'Annunzio izvršil svoj načrt.

"Avanti" trdi, da ni pravi minister, Signor Nitti, spodbujal pesniškega politikarja,, opozarja pa na dejstvo, da se je stvar zvršila z odobravanjem povelstva laške armade, kar znači, kako globoko je padla laška civilna vlada. Dotični članki se deloma tako glase:

"V začetku julija, takoj po demonstracijah, ko so listi napadli Nittija, je Gabrielle D'Annunzio poslal svojega najzaneslivejšega prijatelja k prvemu ministru, da se hoče z njim pogovoriti. Svoje namere pa hoče sam izvršiti na svoje odgovornost, namreč, ekspedicijo, o kateri vlada že ve.

D'Annunzio je posredno predložil cel načrt Nittiju in trdil, da zavezniki ne bodo nasprotovali.

Nitti je odgovoril, da bodo politične gospodarske in vojaške posledice zelo resne. Dodal je tudi, da se mu pesnikova čutila zelo dopadejo, vendar pa bo dal zaporno povelje za njega, če bi hotel namero izvršiti. Vlada je vedela, kdo je D'Annunzijev zaveznik, namreč, en admiral in dva generala v Reki, katera je morala vlada prestaviti.

D'Annunzio je kljub temu izvršil svoj načrt. Sicer je težko razumljivo, kako je organizoval in in izvršil načrt v vojnem pasu pod neposrednim nadzorstvom generala iz glavnega stana.

Zaevzniki so bili obveščeni o admiralovem početju in kaj sta delala zgoraj omenjena generala; tako zaključuje "Avanti". Vse to pa je imelo velik upljiv na zaključek, ki ni bil Italiji ravno po volji, ko so preiskavali reške razmere.

Washington, D. C., 17. sept. — Uradni informacijski urad Srbov, Hrvatov in Slovencev v Washingtonu je prejel sledeči brzojav iz Belgrada:

"Ministerstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev za zunanjje zadeve je prejelo od slovenskega narodnega sveta, zastopnikov narodnega sveta v Radgoni in 4.000 Slovencev, zbranih na skupščini dne 8. septembra, kjer so bili pričujoči tudi vsi uradniki, od sosednih krajev: Zetinci, Dedonci, Senkovci, Slovenske gorice, Poterna, Stara vas, Nova vas, Plitvica, Plitviški vrh, Lehane in Gornja Radgona, močan protest, proti priklopitvi Radgone nemški Avstriji.. Svoje proteste so poslali tudi zastopniki vseh korporacij, zavodi in društva v Radgoni in Zgornji Radgoni, kakor tudi narodni zbor v Prekmurju, kateri zastopa 120.00 prebivalcev.

Vsi ti protesti so naperjeni proti lažnjivim poročilom pangermana Kamnikerja. Stevilo Nemcev grozi Slovencem, da jih bodo, pobesili, drugi zopet hočejo postati Jugoslovani, ker vedo, da bode prišel gospodarski polom, da Avstrija dobi Radgono.

V Radgoni sta edina dva mosta čez Muro, ki vežeta Prekmurje z drugimi slovenskimi deželami, vsa prekmurska trgovina in pokrajina obeh straneh Mure, gre skozi Radgono. Slovenci v teh krajih so se izrazili pred poveljstvom srbo-hrvatsko-slovenske armade, da se bodo borili zoper določila pariškega zbora, če bo treba. Prebivalstvo je nemirno in revolucija preti.

Zahtevajo tudi; da se pošlje odbor na one kraje, ki bo določil slovenski značaj v Radgoni in krajih severno od Mure: Zetinci, Dedonci, Senkovci, Slovenske Gorice, Poterna, Stara in Nova vas, v vaseh, kjer živi nad 10.000 Slovencev.

Prebivalstvo prosi careviča Aleksandra, naj jim pomaga z vsem svojim vplivom in mu sporoča, datrdno zaupa v njegovo kraljevsko besedo, kajti, ravno v Radgoni so se Slovenci prvi postavili v boj za svobodo meseca majnika, 1918.

Isti urad v Washingtonu je dobil še drugi telegram iz Belgrada, vsebino istega smo že tudi videli v "Sloveneu."

"Sel sem v Rim;" pravi škof, "ker me je gnala dolžnost in ker sem se hotel prepričati, kakšno razmerje vlada med Belgradom in sv. stolico. Cule so se čudne govorice, češ, da je Vatikan nasproten naši državi. Govorilo se je tudi, da je pisal Osservatore Romano, vatikanski pol uradni list, zelo neprijazno o nas, da so laški katoliški listi o nas sovražno pisali. Govorilo se je tudi, da papež ne mara potrditi slovanskega jezika za službo božjo.

Ker je bil papežev državni tajnik, kardinal Gaspari, na počitnicah, sem predložil zadevo papežu samemu. Sveti oče je rekel:

"Ničesar nimam očitati novevemu kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ne upam si pa nove države uradno pripoznati, dakler niso meje določene, dokler ni mir podpisan, da vem, katere škofije bodo spadale v novo kraljestvo.

Vstregel pa vam bom z največjim veseljem takoj, ko bo vse urejeno. Nisem vedel, da bi bil Osservatore Romano pisal zoper Jugoslavijo. Ce najdete v tem listu, vam sovražne dopise, opozorite me in gledal bom na to, da se ne bo kaj takega več zgodilo. Povejte svojemu narodu, da mu bom vstregel, kadar mi Belgrad predloži svoje želje po podpisu miru."

Zadeve katoliške cerkve hočem urediti z Vatikanom. Vse hočem storiti, da dosežem konkordat. Po mojem mnenju bi bilo najboljše, da stopi v veljavo oni konkordat za celo državo, kateri je bil podpisan za Srbijo leta 1914. Poslal bom v Belgrad svojega zastopnika, da se napravi prijateljske razmere v vlado.

Papež ni hotel razpravljati o tem, kaj pišejo laški katoliški listi, namignil mi je, da mu ne ugaja. Papežu se je dopadlo, da nam je Belgrad naklonjen in da živi grška pravoslavna in katoliška duhovščina v prijateljskih razmerah. Izrazil se je, da se ne boji za katoliško cerkev v novi državi.

V svojem govoru z različnimi osebami v Rimu sem opazil, da ste v višjih cerkvenih krogih dve struji: uradne osebe s papežem na čelu in drugi, neuradni dostojanstveniki in katoliško ljudstvo."

Reka, 26. sept. — Reka strašansko kaže italijansko lice, odkar je prišel D'Annunzio. Vse se je ovilo v rdeče zeleno in belo in te barve kar odsevajo v ponočni razsvetljavi. Vse mesto, Vsaka ulica je polna veselih lahkomišljeneževv in vse zgleda, kakor bi bili znoreli. Ce človek to opazuje, se mu zdi, da vidi gledališki oder, kjer ravno igrajo šaloigro.

Blizu sredine mesta, nedaleč od hotela Wilson, čegar ime so razmazali, je velika podoba, okrašena bela-rdeče-zeleno, katera predstavlja D'Annunzia z velikanskimi peroti, kakor jih imajo naslikani angelji, predstavlja namreč varuha in osvoboditelja reškega.

Po mestu se širijo govorice, da je Italija uradno anektovala Reko. Ljudstvo ne mara ničesar slišati o tem, da bi mogoče ne bilo res. Hrvati ostajajo doma. Na ulicah se gnetejo Lahi. Kavarne so prenapolnjene in vse govori in kriči. Najbrže se bo ta opera spremenila v tragedijo; kajti, D'Anunzio namerava ostati v Reki, naj pride, kar hoče. Domišljuje si da je velik junak in ljubljenec naroda. Med tem časom pa se lahko zgodi eksplozija, ki bo pretresla vso Italijo.

NOBENEGA KOMPROMISA V REKI.

Reka, 30. septembra. — Zloglasni italijanski pesnik Gabriele D'Annunzio, sedanji poveljnik italijanske posadke v Reki, se je izrazil danes pred časnikarskim poročilom lista The Chicago Daily news, takole:

"Nikdar ne bom preje zapustil Reke, dokler ni ista priklopljena Italiji. Ne odvrne me od tega ne podkupnina in ne kompromis akoravno pridejo zavezniške bojne ladje ter bombardirajo mesto. Nikdar ne bom živ zapustil Reke, V mestu hočem ostati, četudi me ubijejo."

Obenem se je tudi izrazil, da upa, da ga bodo Združene države v njegovi aneksiji popirale. (Slabo upanje.)

VREME.

Chicago in okolica: Oblačno in nestanovitno.

SLOVESKA GROCERIJA

Velika zaloga, sveže blago, dobra postrežba, cene nizke.

Naša posebnost je: dobro salatno olje.

Se priporoča Slovencem

FRANK TOMAZIC

1858 West 22nd Street, Chicago, Ill.

Iz slovenskih naselbin

FOREST CITY, PA.

Poročila sta se v cerkvi sv. Jožefa dne 17. septembra ženin Frank Belicijan iz fare Sv. Helena na Gorenjskem z nevesto Pavlo Zalar, rojeno v Forest City, Pa. Dne 22. septembra Anton Polončič iz fare St. Vid pri Zatični z nevesto Ano Skubic, rojeno v Forest City, Pa.

Rev. Jos. Tomšič se je šel zdravit v Rochester, Minn. Upamo, da se kmalu vrne ozdravljen.

Pevsko društvo "Naprej" ima svoje vaje vsak pondeljek in četrtek v Muhičevih prostorih; kogar veseli, naj se pridruži.

V nedeljo, dne 31 augusta, se je vršil v Forest City, Pa. četrti koncert Zveze Jugoslovanskih Pevskih društev. Koncerta se je vdeležilo slovensko pevsko društvo Prešern, Pittsburgh, Pa., Slavec, New York, N. Y., Zvon, Forest City, Pa., Sekstet Clevelandskih pevcev in hrvatsko društvo Rodoljub, Johnstown, Pa. Vseh pevcev je bilo okrog petdeset. Koncert se je vršil v šolski dvorani popoldne in zvečer.

Pri nas je navada, da se mora vse hvaliti, kar se priredi, če ne se pa zamerimo vsem.

Tudi mi pohvalimo požrtvovalno delovanje pevcev in pevovodij, ki se niso vstrašili ne truda, ne stroškov.

Priznamo njihove zasluge; toda, koncert je nekaj več, kakor navadna društvena veselica. Namen koncerta je, da se pokaže umetnost, da se vidi napredek.

In zato pričakuje vsak, da bo tudi koncert nekaj kolikor mogoče dovršenega.

"Star Spangled Banner" so peli skupni mešani zbori. Pelo se je dosti dobro, če tudi smo zapazili, da so bile zastopane druge narodnosti (Litvini). "Jugoslovansko morje" skupni možki zbor. Peli so dobro, samo "Hrastov brod" je bil nesiguren. "Opomin k petju" je pelo društvo Zvon, Forest City, Pa. Preveč staccato, slab tenor. U petju ne Opetju. Alto v zadnjem taktu "Oj grmi prevèč vpil. Naša zvezda" pelo dobro. Pevodja je začel brcati pri "Pridi zvezda." — "Moja rožica," pel Slavec; početek troppo tarde. "Bleda luna," narodna; to je za domače prireditve.

Bariton solo g. Andr. Bombač, Pittsburgh, Pa., početek pretiho, da sem komaj vjel besedilo. "Domovini," Seksted Cleveland. pevcev, ki so imeli izvrstne glasove in so brez dvoma najboljše peli med vsemi moškimi zbori.

"Oh tamo", Rodoljub pel dobro. "Hrvatskoj pjesmi," peli izvrstno in taka pesem je odgovarjala takemu dnevu. Na dan skupnega nastopa so peli dobro, samo v sredini, ko pride bariton solo, se je nekaj pokvarilo, pa je brzo gl. pevovodja popravil, samo preveč je prste raztegnil, da smo mislili. da bo napad.

"If I had but known," tenor solo g. I. Ribič gosli g. K. Rems, glasovir g. I. Hude, vsi so dobro izvršili. G. Ribič ima jako prikupljiv tenor in ga je krasno spajal z gosli in glasovirjem. "Venec Hrv pjesme," tamburaški zbor Rodoljub, pod vodjem Jos. Dupina, igrali so izvrstno. Kako je bilo to sladko! Strune so zvonile kot srebrni zvončki, izrazovito in mehko, da je bil resničen užitek.

"Rožic ne bom trgala," duet. Sopran je pela gospa F. Susman jako lepo nežno, kar pa alt gospica M. Sever ni pokazala. Vokalizacija je bila slaba. in v zgornji kitici je komaj vlovila "Mir ljubezni."

"Slovo" so peli pevci Zvona. Imajo 2. base dobre, tenorjev pa ni bilo posebno. 2. tenor je bil slab.

"Potrkali na okno in lahko noč," pelo društvo Prešern; peli dobro, le pevovodje niso imeli s se boj.

"Slabo sveča je brlela," duet. Soprano gospa Danielova, tenor I. Ribič. Gospa Danielova je napravila s svojim čarljivim nastopom jako dober utis na ljudstvo; ravno tako s svojim krasnim glasom.

"Slov. Brod" in Slov. in Hrvat. so peli skupni zbori jako dobro.

Toliko v splošnem. Kar sem napisal, sem napisal z namenom, da grejo pevci naprej in da se odpravijo nedostatki.

V obče smo hvaležni pevski zvezi, pevcem in njihovim učiteljem za užitek, ki so ga nam nudili 31. augusta;. Forest City, Pa., le krep ko naprej!

Poročevalec.

Pittsburgh, Pa. 27. sept. — Narodni odbor organiziranih jeklarskih delavcev je sklenil na seji, s splošno oziroma generalno stavkatero je imel tukaj, da se prične v jeklarnah v Bethlehem, Pa, v pondeljek ob 6 uri zjutraj.

Tajnik odbora William Z. Foster je izjavil, da bo prizadetih vsled stavke od 40.000 do 50.000 delavcev.

M. G. Grace, predsednik jeklarskih naprav v Bethlehem, Pa. ni hotel dovoliti zborovanja organiziranih delavcev in ne mara nobenega barantanja z najemniki, kakor pravi.

Delavski voditelj v Gary, Ind., Mr. Oscar Anderson; se je izrazil, da je možno, da nastane civilna vojna, kakor hitro bojo začeli vojaki patrulirati mesto. Mr. Oscar Anderson je podal to izjavo, kakor hitro je slišal, da je župan William F. Hodges sprejel ponudbo lojalne ameriške lige (Loyal American League), da nastavi ista posadko 600 mož v vsaki kraj mesta, kjer bo potrebno, da se vzdrži mir. Večina teh mož so vojaki, kateri so se vrnili iz bojišča in katerim je dovoljeno, da so za proizvajanje miru v uniformah.

Obenem je Mr. Anderson opomnil tudi blagajnika Sveta Chicaških jeklarjev (Chicago Steel Council) John H. Dr. Younga, kateri je pa brzojavil vojnemu tajniku Baker-ju, da naj prepove, da bi rabili vojake v uniformah. Stavkarji upajo, da bo vojni tajnik prepovedal županu napraviti ta korak.

Ker se bojijo nemirov ima mesto na razpolago posadko broječo 1500 mož.

Kakor hitro je Mr. Anderson izvedel namero Lojalne ameriške lige. (Loyal American League) je šel k županu Hodgesu in protestiral. V zameno tega je ponudil županu ravno toliko organiziranih delavcev, kateri naj bi branili postavo, delali red in skrbeli za mir. Izjavil je županu, da mu hoče poslati 500 mož, vrednih zaupanja in kateri naj bodo zapriseženi kot posebni šerifi ali nadomestni stražniki, ali v kakoršnokoli slučaju bi jih zamogel rabiti. Ti možje, je rekel Mr. Anderson, bodo prisegli, da bodo branili mesto vsakih nemirov in skrbeli za red.

Župan Hodges je odklonil ponudbo. Pozneje ko je šerif Barner nabral svojih 100 začasnih stražnikov, je izjavil Mr. Anderson, da izmed vseh 100, sta samo dva bila organizirana delavca, katera sta pa vsled tega morala zapustiti okrajno organizacijo.

E. H. Gary je neveden v metodi in ima tudi napačna načela, ker se ni hotel pogajati z organiziranim delavstvom. Delodajalci, se hočejo sedaj pobotati z delavci, dokler zahteve slednjih niso previsoke, seveda ker tu se jim gre za lasten dobiček.

Delodajalci bodo morda še zmagali sedaj, ali to bo črez čas rodilo še hujše nasprotstvo, kajti organizirano delavstvo ni le delo par tednov, ampak je delo let, nikaka prostovoljna akcija človeške narave proti nepravi taktiki.

Vsled tega pa je potrebno, da se organizirano delavstvo upošteva in da se zasliši obe nasprotne si stranke; kajti to je edina pot, da se zadosti obojestranskim zahtevam. Mi smo sedaj na stališču, katerega ni mogoče zamoriti. Dokler se delodajalec in delavec ne združita v skupnih interesih in potrebnih točkah, toliko časa ni mogoče, da bi se delavski problem rešil zadovoljnim potom.

VABILO NA SEJO.

Redna seja **Zveze jugoslovanskih Zen in Deklet** se vrši v četrtek, dne 2. oktobra ob pol 8. uri zvečer v cerkveni dvorani, So. Lincoln St. in W. 22nd Place.

Obenem bode tudi zborovanje glede druge pošiljatve zabojev (kušt) v stari kraj. Tozadevni glavni odbor v Cleveland, O., nam je poslal za to pošiljatev potrebna pojasnila iz katerih se vidi, da je dosegel na pristojnih mestih v Washingtonu in New Yorku vse pogoje, na katere se smemo brez skrbi zanesti ,da se bode vse točno izvršilo.

Zveza J. Ž. in D. za Chicago in okolico, bode šla radovoljno na roko vsakemu rojaku v vseh ozirih. Zatoraj še enkrat prosimo, da se te seje, oziroma sestanka udeleže vsi oni rojaki, kateri nameravajo poslati zaboje svojcem v staro domovino.

Za Zvezo J. Ž. in D.
Helena Kušar, predsednica.

ZASTRUPLJENJE Z ZDRAVILI.

Sicer se ne ve natančno, vendar se ceni, da živi v Združenih Državah več, kakor 5.000.000 ljudi, kateri se umetno zastrupljajo. V nobeni deželi ni tako v navadi. Dokler so še lažje dobivali opium, dokler ni prišla Horrisonova postava, so v Ameriki povžili več opija, kakor na Kitajskem. Zavživanje opija pred letom 1914 je veljali Združene Države v petih letih $18,841.720. Uvoz kokovega listja je znašal 1.048.720 funtov Iz njega delajo kokain; rabili ga njso več v zdravilske namene, kakor 10 odstotkov. Šele zadnjih 12 let se je vladi zdelo vredno da napravi postavo zoper tako zlorabo. Največ te postave je mrtvo. Povsod se pridiguje, koliko zla je povzročil alkohol, med tem pa raste huje zlo in se zaleti med vse sloje.

Telefon: Canal 5867

H BERNSTEIN

Manufakturno blago.

Zenske in možke potrebščine, obleke in čevlji.

1815 W. 22nd. St., Chicago, Ill.

NOVOST Resnični vremenski prerok! NOVOST!

To je barometer v mali švicarski hiši, ki naznanja vremenske spremembe 24 ur naprej. Ni igrača, temveč umetno sestavljeno orodje, ki deluje avtomatično pod zračnim pritiskom. Ta mala hišica ima 4 okna, dva spredaj in dva na strani. Ima tudi dvoje vrat, skozi katera pridejo podobe, ki naznanjajo vremenske spremembe. Med vrati, je barometer, ki kaže, kako mrzlo ali toplo je v sobi. Na desni strani nad vrati sedi kukavica. Pročelje je okrašeno z srnino glavo. Na levi na hišni strehi je ptičje gnezdo. Zeno besedo, to je nekaj lepega in zanimivega v hiši. Popolna navodila se pošljejo z vsakim naročilom.

Ne pošljite denarja naprej! Izrežite ta oglas in ga pošljite nam s 25c za pošiljatvene stroške. Plačali bote $2.25, ko sprejmete blago v hišo. Pišite takoj, ker zaloga lahko kmalu poide.

VARIETY SALES COMPANY
Department 429 A.
1136 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.

Pozor! Slovenci! Pozor!

Na prodaj v sredini slovenske naselbine je dobro idoča grocerija, sladšcice, tobak, cigare in šolske potrebščine Katerega rojakov veseli naj se obrne na upravništvo Edinosti, 1847 W. 22nd St. Na prodaj je po nizki ceni radi bolezni.

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem oskrbel svojo trgovino z zimskim obuvalom od najmanjše do največje mere po najnižjih cenah, kakor so cene dandanes. Mi jih prodajamo ceneje, kakor bi jih mogli danes kupiti. Pa zakaj? Zato, ker imamo veliko zalogo obuval. Zdaj pošljemo obuvalo tudi v staro domovino, zato se priporočam rojakom za nakup obuval.

Kdor se želi naročiti na Edinost ali Ave Maria, naj se oglasi pri: Frank Suhadolnik, kjer bo dobro postrežen.

Frank Suhadolnik
6107 St. Clair Ave.
CLEVELAND, OHIO

ANTON ANŽLOVAR
6202 ST. CLAIR AVE.

Naznanjam vsem cenjenim Slovencem in Hrvatom ter Srbom, da imam veliko zalogo vsakovrstnega blaga na jarde, za otročje obleke, ženske obleke in moške ter za dečke. Vem, da vam je že znano, da bodemo zopet pošiljali zaboje v staro domovino. Priporočam se vam za nakup vsakovrstnega blaga.

Pošljite svojim dragim v staro domovino, ko vas lepo prosijo. Zima se bliža, toda marsikateri nima kaj obleči, nimajo vrhnje, ne spodnje oprave, a vi imate tukaj dovolj vsega. Ne pozabite jih v taki revščini, pomagajte jim sedaj, ko se pomogati da in hvaležni vam bodejo za vselej.

Ta pošiljatev je zopet garantirana, kot je bila zadnja. Ne poslušajte takih, ki vam odgovarjajo, ki vas strašijo, da nabirajo skupaj, da bodejo judom dali. To je vse pošteno in tudi to bo prišlo. Kdor je daleč iz mesta naj piše nam, kaj hoče poslati in mi preskrbimo zaboj in odpošljemo pošteno naprej. Lahko tudi eden drugemu dene v zaboj, pa se zapiše čegavo je. To vam vse lahko preskrbim.

Priporočam se vsem znancem in prijateljem, da pridejo in si nakupijo potrebne stvari, katere dobite pri meni kar najceneje.

ANTON ANŽLOVAR
6202 St. Clair Avenue

Starokrajske novice.

HOMEC.

Začetkom avgusta je prišlo 112 kulturnih delavcev iz Hrvaške in Srbije v Ljubljano, da se udeležijo socijalnega kursa na Homcu. Prosvetno in organizatorično delo, ki ga je započel dr. Krek v naši deželi, se je jelo razvijati z energijo preko Hrvaške, Dalmacije, Slavonije, Srema in Bosne. Najodličnejši zastopniki našega gibanja so danes zbrani v središču Slovenije, da najdejo in utrdijo stike z našim ljudstvom, z njegovimi kulturnimi napravami in mnogoštevilnimi organizacijami. Pozdravljamo brate Srbe in Hrvate v naših vrstah. Prvič v naši zgodovini vidimo pravoslavne srbske duhovnike v solidarnem skupnem delu z našo katoliško inteligenco. To je znak velike pomembnosti, ki nas navdaja z najsrečnejšimi slutnjami za bodočnost krščanske kulture v naših deželah. Misel cerkvene združitve celega našega plemena se bliža polagoma svojemu uresničenju. Ta misel je tako dragocena in za krščanstvo ter za človeštvo tolika dobrota, da ni zanjo noben napor in nobena skrb premajhna. Ko bo napočil dan združitve jugoslovanskega krščanstva, tedaj bo ležal pred nami, eden izmed največjih in najplemenitejših činov čudapolne zgodovine človeškega rodu. Stvar, za katero se tu gre, je velika.

Naši gostje bodo imeli tudi priliko, se seznaniti z vsemi pridobitvami, ki jih je pridnost in organizatorična sposobnost slovenskega rodu ustvarila v boju za svojo kulturo. Kar si je naše žilavo in trdovratno ljudstvo znalo priboriti, naj napravi na naše brate ugoden in razveseljiv vtis. Želimo, da bi se vrnili naši hrvatski in srbski prijatelji v svojo domovino s prepričanjem, da je misel organizacije edino rešilno načelo, ki ga pozna naš čas in ga mi v naših razmerah predvsem rabimo. Pot k moči je pot k organizaciji. Na njej visi življenjska sila jugoslovanskega krščanstva in njena prihodnost. Organizacija pomeni osredotočenje naše moči; pomeni gotovost in smotrnost našega nastopa, pomeni neodvisnost, ugled in napredek. Iz nje izhaja vzgoja in disciplina naših vrst.

Hrvati in Srbi imajo v svojem ljudstvu človeški materijal, ki nosi v svoji notranjosti največje sile. Po svoji svežosti in neizčrpnosti, po legi in bogastvu svoje zemlje je zaznamovan in določen za krepak razvoj. Svojim prijateljem lahko povemo, da so naša pričakovanja velika. Obsežna in energična organizacija bo hrvatsko in srbsko ljudstvo vzdignila na mah in brez odloga do veljave in sijajnega vpliva v Evropi.

Bratje, ki so v naši sredi, naj vedo, da misli naša mala slovenska dežela korakati z njimi odločno in brezobzirno skozi vse boje in napore, ki pridejo. Slovensko krščansko ljudstvo stoji za vami in vas pozdravlja.

—o—

NAŠE SOLSTVO NA GORIŠKEM

Pričetek šolskega leta se sicer šele polagoma približuje, toda že danes je za nas pereče vprašanje, kaj bo z našim šolstvom na Goriškem in v zasedenem ozemlju sploh. Lansko šolsko leto je preteklo precej neplodovito. Ljudske šole so bile odprte, razven realke v Idriji, v svojem poslovanju. Poučevalo se je le bolj redko in tudi jako malo ur na dan. Skoro po vseh šolah se je poučevala že italijanščina. Srednje šole pa sploh niso bile odprte, razen realke v Idriji, ki pa tudi že izgublja svoje slovensko lice. Ravnatelj je že več časa Italijan, in ves duh postaja našemu ljudstvu tuj. V Tolminu je bila moška in ženska pripravnica za učiteljišča. Poučevali ste dve učni moči iz Italije in en domač učitelj.

Kje so naši znani "Domi" v Gorici? Kje je vsa tista nebrojna mladina, ki je tam srkala vase pristni slovenski duh in pravo slovensko izobrazbo. Ne poslujejo več ne "Solski Dom," ne "Mali Dom," in ne "Novi Dom." Toliko tisoč naših otrok je tam našlo varno zavetje, tam so jih učili v narodnem jeziku ljubiti svoj narod. Kje bi bila zavednost naše goriške slovenske mladine, ako bi ne bilo naših prijaznih "Domov." Teh za nas ni več. Tujec gospodari v deželi in nam odmerja sedaj tam doli kulturo in omiko.

Kakor sem že rekel, silijo po vseh šolah italijanščina. In sicer navadno nastavijo za učitelja kakega učitelja-vojaka, ki potem poučuje deco že od prvega dne edino v italijanščini. Učiti se morajo otroci razne historije o Italiji, o junaštvu italijanske armade. Garibaldijevo himno in take stvari. V neki šoli so se učili tudi razne kratke stavke politične vsebine kot na primer: "Mi se bomo borili proti Jugoslaviji." Seveda vse to v italijanskem jeziku, ker učitelj drugega jezika ne razume. Neka mati se je zaradi teh komedij pritožila in rekla, da bo vzela otroke z italijanske ure. Učitelj ji je odgovoril, da naj bo le tiho, kajti v bodočem šolskem letu bo itak ves pouk italijanski.

Da otroci rajši prihajajo, jim kuhajo popoldne riž, in vsak otrok dobi, ko gre iz šole, lonček riža in pa košček kruha. Tako upajo počasi pridobiti zase deco in stariše. Za božič so priredili skoro povsod božičnice in razdelili razne malenkosti, ki pa niso bile ravno posebne vrednosti, kot so ljudje pripovedovali. Vendar je bilo po vseh italijanskih listih čitati, kako so nasitili in oblekli slovenske lačne in raztrgane otroke, koliko darov so razdelili; kako so ostroci peli Garibaldijevo himno itd.

Za slovenske učitelje so priredili Italijani tekom teh dni posebne jezikovne kurze v Florenci. Vsak učitelj ali učiteljica, ki se je zglasil za ta kurz, je dobil, prosto vožnjo tja in nazaj, potem v Florenci prosto hrano in menda še 10 lir na dan za razne potrebe. Na ta način upajo doseči tudi pri učiteljstvu en korak naprej in to vporabiti potem v prihodnjem šolskem letu.

Kaj bo z našimi šolami v prihodnjem šolskem letu? Kot je zadnje šol. leto pokazalo, je pričakovati jako malo ali pa nič. Ako se bodo še dalje držali principa, da v desetih letih mora dobiti vse zasedeno ozemlje italijansko lice, potem si lahko vsak sam misli, kaj bo z našimi šolami na Goriškem. Besed imajo sicer Italijani dosti. a zgodi se pa le malo. Obetajo že dolgo mesecev slovensko gimnazijo, toda zgodilo se ni še nič. Ljudsko šolstvo trpi na usiljevanju italijanščine nadzorniki zo že skoro vsi pristni ali pa narejeni Lahi, toraj ni pričakovati nič dobrega v tem oziru. Tako se bo naša mladina na Goriškem in drugod v zasedenem ozemlju seveda bolj potujčila in ako bo šlo po italijankem načrtu, bomo kmalu imeli iste razmere, kot so bile v Beneški Sloveniji. Najvažnejši faktor pri mladini je gotovo šola. Ako bo šola našo deco sistematično potujčevala, tedaj bo mladina tekom let, izgubila narodno zavest.

Da nimajo Lahi z našimi šolami po zasedenem ozemlju dobrega namena, se vidi iz italijanskih listov, ki so bili naravnost divji, ko so zvedeli, da je bila na Občini pri Trstu slovenska šola. To dejstvo so označili kot škandal in sramoto za laško kulturo, da se poučuje tik pred tržaškimi vrati tak barbarski jezik kot je slovenščina. Takoj so dobili neko italijansko učiteljico, ki je privatno zbirala potujčene otroke okrog sebe in jih učila peti Garibaldijevo himno, kakor je z velikim veseljem potem poročal isti list.

Pogled v bodočnost torej ne kaže tam doli nič dobrega v tem oziru, pritisk bo brzkone še večji kot je bil lani.

—o—

NASI VJETNIKI NA FRANCOSKEM.

No Francoskem se nahaja še približno 4000 bivših avstro-ogrskih ujetnikov jugoslovanske narodnosti, ki so bili še maja meseca t. l. zbrani pri Marselju in pri Lionu, da se jih odpošlje v domovino. Vsled velike krize v transportnih sredstvih, ki je tudi na Francoskem zelo občutljiva, žalibog ni bilo do sedaj mogoče te reveže odpraviti, akoravno sta naše poslanstvo in naša vojaška misija v Parizu storila že vse mogoče korake.

Lahko si je misliti, s kako nepotrpežljivostjo pričakujejo ti naši ljudje dneva, ko bodo mogli zapustiti ujetniška taborišča. Tudi v drugem oziru so prihajale neugodne vesti o njihovem položaju. Naša delegacija na mirovni konferenci je zato sklenila odposlati nekaj svojih članov v ta taborišča, da se na licu mesta obvestijo o tamošnjih razmerah. Poročilo te misije žalibog ni bilo povsem zadovoljivo. Francoske vojne oblasti postopajo z našimi ljudmi še vedno kakor z nevarnimi vojnimi ujetniki in jih kot take najstrožje stražijo. Hrana je slaba, a mrčesa mnogo. Posebno se pritožujejo, da dobivajo le redkokedaj pisma iz domovine in da se jim ne dovoljuje nikako svobodno gibanje. In vendar so ti ljudje, kakor se je naša misija prepričala, po ogromni večini navdušeni Jugoslovani, ki so z velikim zadovoljstvom sprejemali informacije o preobratu v domovini. Le kakih 200 pristašev hrvaške seljačke stranke se noče ločiti od ostalih avstro-ogrskih ujetnikov, temveč zahteva, da se jih kot take pošlje nazaj. Oni ne verujejo, da ni več monarhije, dokler se o tem sami ne prepričajo.

Na podlagi tega poročila se je naša delegacija brzojavno obrnila v London, kjer se ravno te dni bavi neka konferenca z vprašanjem začasne razdelitve razpoložljivih ladij. Upanje je torej da se tudi ti nesrečniki v kratkem vrnejo v osvobojeno domovino.

—o—

DRZAVA SHS.

Ministrska kriza.

Belgrad, 1 avgusta. "Epocha" piše: Kriza je neprestano v stagnaciji. Odnošaji so napeti in vlada nenavadno nerazpoloženje, zaradi odhoda ministrskega predsednika Protiča v Zagreb. V političnih krogih vlada velika nervoznost in nezadovoljnost zaradi nerešenja krize. V krogih današnje opozicije vlada prepričanje, da radikalci ne mislijo preiti v opozicijo, kakor se je "govorilo v radikalnih krogih. O osebnih vprašanjih se ni ničesar govorilo.

Belgrad, 1. avgusta. Današnja "Pravida" piše: V publiki se opaža velika depresija zaradi tega, ker se je v teh dneh pojavila kriza kabineta. Smatra se, da je to velik pogrešek, ker so naši zunanji dogodki preveč kritični. V vseh krogih vlada enodušnost, da je treba za vsako ceno ohraniti koalicijo.

—o—

CESKO.

Ceški finančni minister o vojnem posojilu.

Praga, 1. Avgusta. "Venkov" prinaša razgovor svojega poročevalca s finančnim ministrom dr. Horačkom, o vprašanju usode praških podružnic velikih dunajskih bank. Finančni minister je izjavil, da je to vprašanje velikega gospodarskega in političnega pomena, ki pa je v zvezi z definitivno mirovno pogodbo z nemško Avstrijo in pred to dobo ne more biti rešeno. Zahteve podružnic se ne morejo izvesti na enkrat, temveč le polagoma, kolikor se bodo prilagodile svetovnim izpremembam političnih razmer. O vprašanju vojnega posojila je izjavil minister, da je prav težko postaviti se na stališče, da bi absolutno odklanjali popolno anuliranje teh posojil, ako se pomisli, kolik je bil pritisk na razne kroge občinstva, pri podpisovanju in v koliki meri so mnoge hranilnice, Reifeisnovke, posojilnice, zavarovalnice, zakladi in ustanove naše republike in zavodi na Slovaškem pri tem udeležene. S tem pa ni rečeno, da bomo prevzeli vojno posojilo, ki se nahaja pri nas, v polnem znesku z obrestovanjem. To bi ne bilo mogoče in bi pomenilo neznosno obremenitev. Ravno tak problem pa se po temeljitem in skrbnem preudarku ne sme reševati generalno, temveč samo individuelno.

Ceške visoke šole.

Praga, 31, julija Zakonitim potom se bodo prihodnje šolsko leto otvorile nastopne visoke šole: Na Masarykovem vseučilišču v Brnu, prvi in tretji letnik juridične fakultete; dalje vsi štirje letniki veterinarske, visoke šole v Brnu, tretji, četrti in peti letnik medicinske fakultete čehoslovaškega državnega vseučilišča v Bratislavi in evangeljska teološka fakultet v Pragi. Tudi se bo ukrenilo vse potrebno za ustanovitev trgovske visoke šole v Pragi in poljedelske visoke šole v Brnu, Kakorhitro bo sklep narodne skupščine dobil pravo močnost.

—o—

Usoda Tracije.

Paris, 31, julia. — (Brezžično.) Domneva se, da bo najbrže sprejet predlog, da se Tracija razdeli in zapadni del prideli Grški, Bolgariji pa se dovoli izhodišče k Egejskemu morju. Amerikanska komisija se sklepu ostalih velevlasti ne bo protivila, ako pride med njimi do sporazuma v tem vprašanju. Grki so pridobili podporo Angležev in Francozov in uklonili odpor Italije. Srbskim teritorijalnim zahtevam se zadosti na stroške Bolgarije, Dobrudža pripade Rumunski.

DNEVNE VESTI.

Ali še vedno ne bo boljše? Kako ne bi bolela človeka, ki pride iz tujine, taka nesramna švabarija v domovini, kako ne bi vzdignil pesti proti zagrebškem poštnem ravnateljstvu, ki trpi take ljudi po svojih poštah! Silno smo radovedni, kakšen tiček se skriva skoro gotovo na poštnem uradu v Vinici blizu Varaždina na Hrvatskem. Zakurili bomo gorko temu ptičku — v Belgradu, tako da mu bo gnezdo zgorelo, da mu bo utihnila švabska pesem v pismu in besedi. Naj javnost presodi, ali ni to preziranje naše revolucije, da se upa dotični kraljevine SHS poštni uradnik sledeče naslove: Vinica (Kranjska) Jugoslavija, dosledno prečrtavati in napisati energično "Weinitz."

POSESTVO NAPRODAJ!

Proda se na 22nd Place med Robey in Hoyne Aves. poceni — iz opeke zidana hiša, tri nadstropna, s 6timi oddelki za najemnike. Najemnina nese mesečno $56.00. Cena $5600.00.

EMIL A BASENER

2116 West 22nd Street, Chicago, Ill.

PREBAVNA TONIKA.

Vaši prebavni organi večkrat potrebujejo, zdravila katero uspešno deluje in pospešuje prebavo, in vam tako zagotovi popolno zdravje, vrne tek, odpravi zaprtost in odstrani vsako nerednost.

SEVEROV ŽIVLJENSKI BALZAM

(Severa's Balsam of life) je tako zdravilo, kar vemo iz lastne izkušnje, da je bilo najboljše zdravilo v slučaju zaprtosti, slabe prebave, dispepsije, bolečin na jetrih in splošnih nerednosti. Vzame naj se po vsaki jedi. Cene 85c in 4 c davka v vseh lekarnah.

W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.

Severovo zdravilno milo za kožo.

(Severa's Medicated Skin Soap.) je fino in antiseptično milo za toaleto, kopelj, izmivanje las in britje. Izvrstno za otroško kopelj. Cena 25c; nič davka.

Severovo mazilo za kožne bolezni.

(Severa's Skin Ointment.) je dobro mazilo za srbečico in kraste, naduho, podkožne červe, trtni strup, ture, itd vse to se odpravi s tem mazilom. Cena 50c in 2 centa davka.

Severove tablete zoper glavobol in nevralgijo.

Severa's Tablets for Headache and Neuralgia.) se priporočajo za polajšavo glavobola. Ucinkujejo hitro in povoljno. Cena 25c in 1c davka.

Severov regilator

(Severa's regulator) se priporoča kot splošna tonika za polajšavo in ozdravljenje bolezni in nerednosti pri ženskah. Cena $1.25 in 5c davka.

Severovo zdravilo zoper protin

(Severa's Rheumatic Remedy.) je dobro zdravilo proti protinu, trdim sklepom, bolečinam v hrbtu in protinovem trganju. Poskusite je sami. Cena $1.25 in 5c davka.

Severovo zdravilo za obisti in jetra

(Severa's Kidney and Liver Remedy) se navadno priporoča za vnjetje ledic in mrene, nerednosti na mehurju, zoper kisline v želodcu in bolečine v hrbtu. Cene: 75c in $1.25 z 3 in 5c davka.

DOBRI LINIMENT.

Navadite se, da se zavarujete proti nesreči z dobrim, preizkušenim, popolnoma uspešnim linimentom, kakršnega vam mi ponudimo v poznani doma pripravljeni zmesi, katero oglašujemo pod imenom.

SEVEROVO GOTHARDSKO OLJE.

(Severa's Gothard Oil). To je močno zunanje mazilo za polajšavo vseh bolečin, kjer se pokaže, da liniment sploh more pomagati. Poskusite to zdravilo kot pomoč zoper revmatične bolezni, kakor lumbego, protin, škrlatica, trganje, bolečine v hrbtu, otekline, premikanje sklepov ali mišic in enakih bolečin. Cene: 30c in 60 centov z 2 ali 3 c. davka, v vseh lekarnah.

W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.

JUSTIN MACKIEWICH

JAVNI NOTAR

Izvršujem vsakovrstna notarska dela. Prodajam posestva, posojujem denar in izposlujem zavarovalnino. Ravno za vas imam naprodaj eno dvonadstropno, polovico zidano, polovico leseno hišo, katera vam daje $ 30.00 najemnine na mesec. Cena $ 1800.00

Pridite na:

2342 S. Leavitt St., Chicago, Ill.

ali pa telefonirajte: Canal 1678.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Dobro zdravilo za žene.

To je kar se lahko reče eno od najboljih znanih priprav, ki se jih morejo poslužiti trpeče žene in dekleta kot sredstvo za hitro in trajno odpomoč v svojih izkušnjah nerednosti, ki se tičejo svojega spola. Ime tega zdravila je

Severa's Regulator

(Severov Regulator) in prostor kjer ga dobite je v vseh lekarnah. Seveda morate zahtevati pravega in odkloniti vse ponaredbe, kajti le na ta način ste lahko sigurni, da dosežete najboljši in najhitrejši vspeh. Cena $1.25 in 5c davka.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

THE CONTINENTAL SHOE

Cevlji, kateri ugajajo očesu in pristojajo nogi, so tu v obilni izberi in sicer tako veliki da lahko vstrežemo najizbirčnejšim možem, ženam in otrokom.

Ljudje kateri se razumejo na čevlje, pripoznajo, da je pri nas najboljša izbera in najzmernejše cene.

CENE OD $1.50 DO 14.00

Dve prodajalni

THE CONTINENTAL SHOE CO.

824 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

3018 East 92nd Street, So. Chicago, Ill.

POŠILJAMO DENAR

v staro domovino zajamčeno.

Naše cene so najnižje

ker imamo zveze z največjimi bankami celega sveta.

Vlagamo denar na bančne knjižice v katerokoli banko v Jugoslaviji.

Pišite po podrobnosti.

Ako greste v staro domovino in nočete nositi veliko denarja seboj, pošljemo ga na katerokoli banko in ga vložimo na knjižico dokler Vi ne pridete tja.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave, cor. 19th St., Chicago, Ill.

Uradne ure: od 9ih zjutraj da 5ih popoldne. V pondeljek in soboto do 8.30 zvečer.

KAPITAL VLOGE IN PREBITEK NAD DEVET MILIJONOV DOLARJEV.

KASPAR STATE BANK — CAPITAL AND SURPLUS $800000

URADNIKI:
W. Kašpar, predsednik
Otto Kašpar, podpredsednik
Karol Krupka, podpr.
Eugene W. Kašpar, podpr.
Emil F. Smrž, blagajnik
August Filek, pom. blagajnik.

"EDINOST"

Neodvisen dnevnik jugoslovanskih delavcev v Ameriki.

Izhaja vsaki dan, razven nedelj in praznikov,

v Des Plaines, Ill.

NAROČNINA: Za celo leto.....$3.50
Za tričtrt leta..... 2.65
Za pol leta..... 1.75
Za trimesece..... 1.00
ZA STARI KRAJ: Za celo leto.....$5.00
Za pol leta..... 3.00

Cene oglasov na zahtevo.

Issued every day except Sundays and Holidays
by
EDINOST PUBLISHING CO.
at
DES PLAINES, ILL.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Sreda, 1. oktobra, 1919. Wednesday, october 1st, 1919.

ŠTEV. (NO.) 1. VALUME I. LETO.

Slovensko delavstvo!

Dragi Slovenski sotrpini!

Prisrčno pozdravljeno, slovensko delastvo širom naše Amerike.

Prisrčno pozdravljeni, vi slovenski sotrpini po slovenskih naselbinah!

Vaš list, vaš nov prvobojevnik, vaš nov delavski dnevnik "EDINOST" vas vse priserčno pozdravlja in se vam predstavlja danes ob začetku svojega obstoja.

* * *

Slovensko delavstvo!

Sedanje sevetovne krize, skozi katere prav kar gremo, so pripeljale seboj še drugo krizo, katera se tudi bliža svoji odločitvi — krizo delavskega vprašanja.

Delavec celega sveta se je prebudil. Zavedel se je svoje važnosti, svoje moči, pa tudi svojih pravic. Začutil je na sebi težke suženjske verige, v katere ga je ukoval bogati in brezsrčni kapitalizem.

Zato stopa danes kod junak pred svoje dosedanje krivične gospodarje in zahteva z vso odločnostjo svojih pravic, svobode.

Toda njegov nasprotnik je mogočen, ima velikansko moč na razpolago.

Zato je pot do te nove dobe še dolga! Se se zbirajo črni oblaki nad tem svetovnim junakom, nad glavo delavca in mu prete, da ga potisnejo nazaj v nadaljno sužnost.

Se ni dosežena zmaga delavskih koristi in delavskih pravic. Nasprotno. Odločilna bitka se še le bliža!

* * *

Zadnja desetletja se je pripeljalo k delavstvu več raznih "prijateljev," ki so se mu usiljevali kot njegovi "voditelji" v tem njegovem boju za svoje pravice. Vendar ti "voditelji" niso vodili delavstvo k zmagi, temveč so ga na tej poti samo zavirali, da se ni mogel združen svoboden postaviti tako odločno v boj, kakor bi se bil lahko.

Ti možje so se zadnje čase sami sebe razkrinkali kot malenkostne stranjkarje, katerim so strankarske malenkosti koristile več, kakor pa delavske, da, bile so jim mar samo toliko, v kolikor so jim pomagale vjeti delavstvo v to stranko in ga izrabiti za te strankarske namene in cilje.

Toda delavstvo se je začelo zavedati. Stranka, ki si je do sedaj prilastovala ime delavske stranke, se je razcepila na strančice. **Nauk, ki se nam je usiljeval,** kot edini nauk delavskih koristi, je sam sebe razkrinkal med več narodi, na pr, na Ruskem. Razni "voditelji" delavstva so se izkazali samo kot plačani agentje naših delavskih izkoriščevalcev. In zato treba, da vzame delavstvo rešitev svojega vprašanja v **svoje roke.**

* * *

Slovensko Delavstvo!

Delavsko naše vprašanje ne more in ne sme biti nikdar vprašanje kake posamezne stranke, pa naj bode to socijalistične, domokratske, republikanske, ali katerekoli.

Delavsko vprašanje je vprašanje kruha, je vprašanje življenja, je svetovno vprašanje. Ce ga hočemo res rešiti, če mu hočemo izbojevati popolno zmago, postati samo DELAVSKO NADSTRANKARSKO IN NAD VSEMI STRUJAMI. Da:

DELAVSKO VPRASANJE MORA POSTATI SAMO DELAVSKO. SLOVENSKO DELAVSTVO!

* * *

Draginja raste. Delavec ne more več preživljati svoje družine s plačo, katero prejema. Bogatinje bogate s silno hitrostjo. Z enako hitrostjo pa uboža proletarijat. In tako ne bode moglo iti dolgo več naprej. Bliža se kriza.

Pri vseh takih prilikah se pa vedno najdejo izkoriščevalci katerim se nikdo ne smili, ne trpin, ne žena, ne nedolžni otroci, katerim se gre samo za to, da izrabijo potrebo reveža in izvlečejo iz njegovega žepa še zadnji cent. Tako raste nezadovoljnost. Delavstvo in kapital se bosta spoprijela, ako ne bosta preje sedla skupaj in ne naredila nove pogodbe med seboj, priznala drug drugemu, svoje dolžnosti, pa tudi svoje pravice.

Zato pa je danes veliki čas za delavstvo. Naše vprašanje je v popolnoma drugem štadiju, kakor je bilo včeraj. Danes je čas, ko se moremo vsi delaveci združiti kot bratje, ko sotrpini in sicer brez razlike prepričanja, na strogo delavski podlagi. Danes se nam gre samo za naše delavske koristi in pravice in zato proč z vsemi predsodki! Proč z vsem kar nas loči!

Ce si ti republikanec, jaz pa demokrat — ali nisva oba vendar delavca?

Zato:

Skupaj! Skupaj!

Edinost delavstvo! Sloge nam je treba!

Proč z onimi, ki so nas hoteli prodati eni stranki!

* * *

SLOVENSKI DELAVCI.

Mi, tvoji sobratje, sodrugi, sotrpini smo videli vse to, tako kakor si videl ti sam. In videli smo, da more tudi slovensko delavstvo kreniti drugo pot. Videli smo kakor si lahko sprevidel ti sam, da smo bili do sedaj samo žoga v rokah nekaterih naših "voditeljev," ki so nam obetali zlate gradove, toda kaj so nam dali? Po petnajst letih svojega vodstva, kje smo danes? Kje je danes slovenski delavec?

Zato smo sprevideli kakor si sprevidel ti, nam je potreben poseben delavski časopis, dnevnik, ki bode neodvisen od vsake politične stranke, ki bode samo delavski, in ki ne bode služil kakim osebnim koristim, kakega trgovskega podjetga, kateri, se ne bode obračal tako, kakor bode bolje nesla trgovina.

Zato smo se mi slovenski delavci združili v delniško družbo in — evo ti, slovenski delavec, tu tvoj novi dnevnik "EDINOST."

"EDINOST," je last slovenskih delavcev, ki ga izdajajo za te, slovenski delayec, za naše skupne delavske koristi, za našo skupno delavsko izobrazbo, za naš skupni napredek.

"Edinost" je neodvisno glasilo slovenskega delavstva, ki je ustanovljemo edino za to, ker si ga je delavstvo zaželelo, ker smo vsi delavci čutili njegovo potrebo, ker sedanja velika doba v delavskem vprašanju potrebuje tak časopis, dnevnik, kjer se bomo skupno navduševali za delavsko edinost, za delavsko nepolitično organizacijo, kjer bodemo delavci reševali svoje delavsko vprašanje iz delavskega stališča in samo za korist delavstva.

* * *

Program dnevnika "Edinost" je jasen iz besed, katere smo ravno kar povedali: EDINOST JE DELAVSKI DNEVNIK ZA DELAVCA.

Zato bode njegov namen:

1. pomagati pri velikem delu organizacije delavstva v eno veliko organizacijo, ki bode samo delavska.
2. zjediniti tudi slovensko delavstvo v složno sodelovanje z delavstvom druzih narodov za skupne delavske koristi.
3. poučevati slovensko delavstvo o položaju delavstva po svetu.
4. neodvisno od vsake politične stranke. Braniti in zagovarjati socijalno pravičnost, resnico in pravico.

Zato bode list "edinost" pisan in izdajan v pravem amerikanskem delavskem duhu.

List "Edinost" bode skušal slediti velikemu duhu največjega očeta Jugoslovanskega delavstva — Dr. Kreka. Njegove vzvišene ideje glede socijalizma in glede delavskega vprašanja so se izkazale tako plemenite, tako vzvišene, tako delavske in objednem tako narodne, da se jim klanja vsakdo kdor jih proucuje, pa naj bode socijalist, brezverec ali veren delavec, Vsak vidi v njih edino pravo rešitev delavskega vprašanja.

* * *

List "Edinost" bode pa pridno posegal tudi v našo narodno politikō.

Toda tudi o tej politiki bode pa skušal slediti pred vsem ideam ravno tega našega delavskega voditelja — Dr. Kreka. 'Njegov velik demokratski duh, njegovo demokratsko pojmovanje državne vstaje je prešel v kri in meso našega naroda. Zato je gotovo skrajni demokratizen, prezidan na socijalni pravičnosti, najboljša naša narodna politika in najmočnejši fundament močne države.

* * *

Zato, slovensko delavstvo, tvoj novi delavski dnevnik "Edinost" se ti danes predstavlja kot tvoj list, kot prvojevnik za tvoje pravice in korist in te prisrčno pozdravlja!

Sprejmi ga pod tvojo streho! Naroči si ga! In sam presodi, ali je res to dnevnik, kakoršnega si želiš ali ne!

Ali je to res delavski dnevnik, ali ni?

Slovensko delavstvo, skupaj! Združimo se okrog svojega novega domačega ognjišča okrog svojega delavskega dnevnika "Edinost."

NA BOJ PROTI JETIKI.

Strokovnjaki društva za boj proti jetiki (National Tuberculosis Aassociation) so dognali sledeča dejstva:

Jetika mori ljudi posebno v starosti 16 do 45 let.

Njene žrtve so delavci — aktivni možje in žene v pisarnah in tovarnah. V Združenih Državah umr je vsako leto okrog 150.000 ljudi za jetiko.

Jetika stane Združene Države okrog $500.000.000.

Nad 1,000.000 ljudi v Ameriki je ravno sedaj bolnih za jetiko.

Jetika ogrožuje vsako občino, vsak dom in vsakega posameznika.

Jetika je vendar ozdravljiva in se da preprečiti.

Siri se največ zavoljo nevednosti, brezbrižnosti in zanemarjanja.

Zgoraj omenjena družba in tisoči njenih državnih in krajevnih podružnic vodi neprestan in vspešen boj proti jetiki.

Da se mora ta družba vzdržati, zato prejme največ dobička od pro daje božičnih znamk in rudečega križa.

Spodite jetiko od praga. Kupujte o božiču "Red Cross Christmas Seals."

Telefon: Canal 5733

PRODAJALNA SLAŠČIC

šladoleda in sladke pijače, kakor tudi cigar in tobaka

ter razne "suhe robe."

Se priporoča

FRANK MRAVLJA

1903 WEST 22nd ST., CHICAGO, ILL.

Čedno popravim stare čevlje

FRANK JELINEK,

TRGOVINA Z MODNIMI CEVLJI.

1755 West 21st Street Chicago, Ill.

blizu Wood Street-a.

AVE MARIA

Katoliški list za Slovence v Ameriki.

Izhaja vsako drugo soboto.

Izdajajo ga oo. frančiškani. Zatoraj se prav toplo priporočamo rojakom, da se naročajo na list, brez katerega bi ne smela biti nobena katoliška hiša in družina v Ameriki. Cena listu za 1 leto $2.00 za pol leta $1.00, za četrt leta $0.50. Naroča se pri;

"AVE MARIA"

1852 W. 22nd Pl., Chicago, Ill.

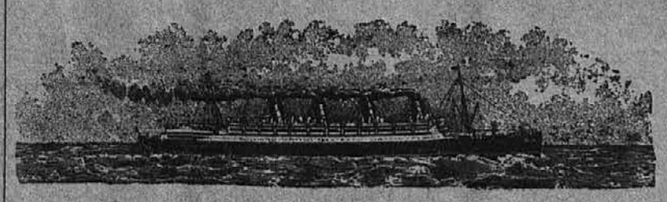

Prodajam šifkarte za vse proge.
Pošiljam zaboje s hrano in obleko v vse jugoslovanske kraje.
Pošiljam denar v vse jugoslovanske kraje.
1000 kron samo $27.50

JOHN ZVETINA

1726 So. Racine Ave. CHICAGO, ILL.

POZOR! ROJAKI SLOVENCI!

Kadar potrebujete grocerijsko blago, stopite v Žefranovo prodajalno, ker tam dobite vse najbolj poceni in najbolj sveže.

Opozarjam rojake po Chicagi in okolici, kadar bode poslali zaboje domov svojcem, vam hočem preskrbeti, da bode dobili vse po ceni, ker sem znan po velikih trgovinah. Pripravljen sem vam iti na roko pri nakupovanju in storiti vse v moji moči brezplančno.

L. ŽEFRAN

2313 S. Lincoln St.,
CHICAGO, ILL.

Telefon: Canal 2816.

IGNACIUS SUPANZ

Pri meni dobite pisarniške potrebščine, šolske knjige, sladkor, cigare, svalčice in tobak; tudi sladoled in sodo.

1610 W. 18th St., Chicago, Ill.
blizu Ashland Ave.

NAPRODAJ

več dobrih poslopij ali jih pa zamenjam. Ako imate staro hišo ali farmo in hočete imeti kaj boljšega, tedaj se oglasite pri meni, Jaz jo bom, ali kupil, ali prodal, ali zamenjal.

W. DZIEDZIC

Posestva, posojila in zavarovalnina.

2051 W. 22nd. St., Chicago, Ill.

Delavci podpirajte delavsko podjetje!

POŠILJAMO DENAR v staro domovino - naše cene so najnížje.

AKO ŽELITE POTOVATI v staro domovino, obrnite se na nas mi bomo za vas najbolje preskrbeli.

ALI HOČETE DOBITI SVOJCE IZ STAREGA KRAJA? Poverite to delo nam. Najhitreje in najzaneslivejše bodete postreženi.

VELIKA ZALOGA KNJIG.

TISKAMO VSE, KAR SE DA TISKATI. TISKARNA JE UNIJSKA.

Rojaki, ako želite poslati "kište" svojim dragim v staro domovino, obrnite se na nas. Priglasite se takoj.

Slovenski delavci! Naše podjetje je zadružno delavsko podjetje. Sami delavci smo ga vstanovili za se, slovensko delavstvo.
VSAK POŠTEN SLOVESKI DELAVEC SE NAM LAHKO PRIDRUŽI KOT SOLASTNIK IN DELNIČAR.

Ne podpirajmo delavskih izkoriščevalcev!

PODPIRAJMO SAMI SEBE!

Podpirajmo delavsko podjetje!

EDINOST PUBLISHING COMPANY

1847 WEST 22nd STREET, CHICAGO, ILL.

Čudni popotnik

R. J. A. P.

Nočni brzovlak je stal nekoliko minut dalje, kakor navadno, na postaji Marcel na Francoskem; postaje načelnik in njegovi pomočniki so nalagali v ekspresni voz kakih deset ali dvanajst košar. Gospod Broumani, lastnik teh košar, je iskal prostora vdrugem razredu kjer pe bilo le malo potnikov, ali bolje rečeno, nobenega. Koje našel tak prostor, je vstopil s svojim spremljevalcem, kateri je bil zelo slaboten; morda je ravno okreval po dolgi bolezni, morda vojaški ranjenec. Naj bo že kdorkoli, gospod Broumani ga je moral nesti na rokah, svojega spremljevalca je posadil na sedež k oknu; sam pa je sedel na nasprotno stran in se pripravil, da zaspi.

Na prihodnji postaji pride v isti oddelek šest novih potnikov. Sest oseb že napravi precej hrušča, ko se pripravljajo, da bi prijetno sedeli in spali. Eden izmed njih, mlado dekle, sune s komolcem svojo sestro in pravi:

"Poglej ona dva potnika pri oknu, to morata biti prava zaspanca; odkar smo prišli noter, se še ni nobeden zganil."

Sestrice so nazadnje tudi zaspale, kakor tudi njeni tovariši. Edina izjema je bil postaren gospod, kateri je izvlekel časopis is žepa in skušal čitati, toda luč je bila preslaba; spravil je list v žep in začel opazovati potnike, da hitreje prežene dolgčas. Najbolj ga je zanimal mož, katerega je prinesel gospod Broumani.

"Cudno" je rekel sam pri sebi. "Ta človek gotovo ne spi—če ne spi z odprtimi očmi. Se več; niti ene besede ni rekel, tudi se še ni zganil, odkar ga opazujem. Cudno, ali je bolan, ali paje norec."

"Gospod," nagovori čudnega potnika glasno, a vendar prijazno," zelo hvaležen bi vam bil, če bi mi odstopili svoj sedež za nekaj minut, ker potrebujem svežega zraka."

Nikakega odgovora. Ponovil je svojo prošnjo, pa brez uspeha. Dotaknil se je rame mirnega moža, sprva precej nežno, dokler ga ni začel stresati in kričati.

"Slišite, gospod?"

Gospod Braumani se je prebudil, pomel oči, se ozrl na okrog, se nasmehnil in rekel:

"Gospod, nikar tako ne kričite, ker ne morem spati. Moj sosed tam je zelo mirna oseba. Ali ne opazite da je gluh in nem? Ce že morate imeti sedež pri oknu, vam jaz odstopim svojega. Saj mi ne bo škodilo, če se usedem na drugo stran."

Stari gospod je bil zadovoljen in sprejel sedež, vsedel se je tako, da bi od blizu ogledoval čudnega potnika, ko so se naenkrat odprla vrata in začul se je sprevodnikov glas:

"Listke, prosim!"

Vsi so ubogali, samo čudni potnik s široko odprtimi očmi ne. Sprevodnik je mislil, da spi, zato ga potrese za ramo in reče:

"Vaš vozni listek, gospod."

Nikakega odgovora.

"Gluhonem, kakor vidite," je razlagal postarani gospod."

"Take bolezni ne vidimo," pravi sprevodnik precej ostro. zopet ga ogovori: "Vaš vozni listek! Ali me slišite?"

Ko je nazadnje sprevidel, da potnik kar nepristano zija kvišku in se prav nič ne zgane dostavi:

"Ta človek mora biti zelo bolan ali je pa tako premeten, da misli, da se bo zastonj peljal. Treba bo zdravnika, ali pa, policaja."

Ko se je obrnil sprevodnik k drugim potnikom, kateri so se že vsi prebudili, je rekel:

"Ali je ta gospod izročen komu izmed vas v varstvo? Ali je kdo odgovoren za njega?"

Nihče ne odgovori. Na prihodnji postaji je sprevodnik poklical policaja. Tudi ta ni mogel spraviti niti ene besede iz čudnega potnika; poklical je zdravnika na pomoč.

Tedaj pa je začel kazati gospod Braumani nek nemir in kar ni mogel več mirno sedeti. Je pač vedel, zakaj ne more miren ostati. Zdravnik pogleda čudnega potnika, zmaje zglavo in jezno reče:

"Ali ste norci, da me kličete ob tej pozni nri k figuri iz voska?"

"Kaj? Iz voska?" so se začudili vsi potniki, zapustivši sedeže, in so hiteli, da od blizu vidijo "gluhonemca."

Privili so luči. Res; nemoteni potnik je bila fino narejena podoba iz voska.

Sprevodnik je bil strašansko jezen, da se je dal tako za nos potegniti, sledil je policaju, ki se je komaj zdrževal smeha, začel je spraševati potnike enega za drugim.

"Ce mi kdo ne pripozna, da je prinesel tega moža sem," je rekel, ga bodem vrgel skozi okno."

"O, bežite no, sprevodnik" se oglasi gospod Broumani." Nikar mi ga ne uničite. To je moj najlepši uzorec, kar jih imam."

"Tako ste se vendar oglasili. Sem vendar našel ključ, s katerim sem odprl vaša usta. Dobro! Ali mi hočete sedaj povedati, s kako pravico ste to stvar sem prinesli?"

"To je navadna prtlaga, kakor kak kovček. Poglejte! Saj se zgane in ne vzame veliko prostora. Nobene postave ni zoper moje početje, kolikor je meni znano."

"Zakaj niste dejali tega — to stvar v voz za prtlago?"

"Imam tam še cel ducat drugih, za tega pa najrajše sam skrbim, da se ne poškoduje."

"Ta potuje zoper vsa pravila!"

"Pravila. Kakšna pravila?"

"Taka prtljaga ni dovoljena v osebnem vozu. Ta prtlaga bo morala plačati voznino, kakor vsaka oseba."

"Tega pa nisem znal, da so podobe iz voska osebe."

"Ce so tako velike—da."

"Prosim pokažite mi tista vaša pravila, ki razpravljajo o voščenih podobah, "pravi Roumani popolnoma hladno.

Sprevodnik je bil v zadregi in ni vedel, kaj bi rekel.

"Na to niso mislili, ko so delali pravila. To je izjema."

"Dobro. Napravite poročilo za vašega nadzornika, če hočete, za sedaj pa naj pustite, da spiva — mene, moža iz voska in sopotnike."

Tudi drugi potniki so ponovili isto prošnjo, večina se je smejala sprevodnikovi zadregi. Policaj je natihoma svetoval uradniku, naj odneha. Ta je skomignil z rameni in se obrnil proti drugim. Broumani mu je podal karto rekoč:

"Listka za svojega gluhega in mutastega moža nimam, toda tu je vstopnica, če kedaj pridete v Lyons, katera vam bo odprla vrata v moj muzej za voščene umetnosti, ki so znane po celem svetu.

Uradnik se je nasmehnil in uzel vstopnico. Lokomotiva je zapiskala in vlak se je začel gibati. Kmalu ni nihče v vozu, razven veščenega moža, imel odprtih oči.

———o———

DVE DEKLICI.

R. J. A. P.

Marica je bilo vitko in nervozno dekle. Njena brada in ustnice so kazale dober značaj, njene rujave oči so bila dedščina njene matere.

"Gospod, rada bi vas prosila za svet, ker sem zmiraj navskriž z materjo."

"To ni dobro, otrok moj; vsedi se in povej mi svoje težave," je rekel gospod Martin.

"Vidite, gospod," je rekla in uprla svoje velike oči v gospoda, "mati me dela nervozno cel dan, ker mi pripoveduje noč in dan, da moram biti, kakor moja starejša sestra Katarina. Vedno mi pripoveduje o Katarinini pobožnosti, kako je dobra, da jo moram posnemati, ker je Katarina svetnica."

"Ce je res tako," pravi gospod in dvomljiv smeh mu zaigra naostrem in izobraženem obrazu, "potem bi bilo dobro, če posnemaš svojo sestro."

Marici je udarila vsa kri v glavo.

"To je ravno križ, gospod, ker Katarina ni svetnica, v njej ni več pobožnosti, kakor v mojem čevlju." Njen koničast čevelj je nalahko udaril ob tla. "Sebična je in lena in zamenjava pobožnost z molitvami."

Gospoda Martina je zanimala Maričina resnost in sklenil je, da hoče vso stvar spoznati. Prekrižal je noge, se udobno naslonil na stolu in z nasmehom rekel:

"Povej mi celo stvar, Marica, morda ti lahko pomagam. Povej mi o sebi, o svojem delu in o Katarini. Morda bom znašel kak pomoček.

"Marica se je udobno usedla, prekrižala roke na prsih in začela pripovedovati.

"Gospod, jaz sem stenografinja in delam šest dni v tednu. Moje zdravje ni ravno trdno. Ob pol sedmih vstanem in pomagam materi napraviti zajutrek za šest oseb in ob osmih grem na delo. Urad je v mestu, enajst milj od kraja, kjer živim. Na železnici se tlačimo in le redkokdaj dobim kak sedež. Saj veste, gospod, kako neprijetno se je voziti dvakrat na dan ob uri, ko se vse gnete. Ko pridem v urad, sem trudna in nervozna, ko začnem vsakdanje delo. Cel dan delam pri pisalnem stroju, le opoldne si vzamem malo časa za malico v natlačenem restavrantu. Delo se nadaljuje cel popoldan, dokler ne pride čas puste vožnje proti domu.

Z veseljem pomagam materi pripravljati večerjo. Dva ali tri večere v tednu krpam nogavice za male sestrice in bratce. Ob pol desetih se vležem, trudna in zdelana, dokler me budilka ne prebudi, napol okrepčana. Petnajst dolarjev zaslužim na teden in vsak cent dam materi za vzdrževanje družine. V soboto večer grem v cerkev, kjer pridem v spovednico po dolgem čakanju in v nedeljo grem k sv. obhajilu med sv. mašo; tako živim od dne do dne."

"Dobro dekle si in Bog te bo blagoslovil, ker si tako udana materi in svoji dolžnosti."

"Mati me zmiraj krega, zakaj ne grem vsaki dan k svetemu obhajilu, ker je papež tako rekel. Ne vem, če bi me sveti oče gnal vsak dan k svetemu obhajilu v takih razmerah. Komaj se nekoliko naspim in če bi se še mučila, da bi šla vsak dan v cerkev, bi kmalu omagala; kdo bo pa plačal; rent Judu, ko se oglasi vsak mesec?"

Gospod Marin se je nemirno zganil na stolu.

"Dobro, Marica; kaj pa Katarina?"

"Katarina, gospod, je starejša od mene in zelo trmasta, vsako jutro vstane okrog pete ure in gre k svetemu obhajilu. Medtemčasom dela mati ogen za zajutrek, ob sedmih se vrne, ko je zajutrek gotov. Pri jedi je zelo čmerna. Po zajuterku in ko je pospravila svojo sobo, bere. Med tem časom mati pospravlja po sobah. Ob desetih gre Katarina v cerkev, šiva v zakristiji in uredi oltar. Opoldne se vrne in se pošteno naje, kar je mati pripravila; potem zaspi. Zakaj rabi spanje, ne vem, gotovo ne dela dovolj, da bi se utrudila."

Gospod Martin zakašlja in čuden nasmeh mu zaigra na ustnicah.

"Ko se naspi, gre na ono stran mesta obiskati bolnike in reveže, katerih je dovolj tu na okoli."

Gospoda Martina je zopet nekaj pošegatalo po grlu, da je moral zakašljati.

"Katarina je zopet pri nas za večerjo, sedeti z njo je isto, kokor sedeti s sneženem možem, za vsako stvar dela kisel obraz, vsaka misel o kakem dobrem delu ji pomnoži tek — "gospod zopet zakašlja — "Po večerji gre v svojo sobo, zmoli rožni venec pred malim oltarjem, bere kaj svetega in hitro smukne v posteljo. Pozabila sem povedati še, da mati pravi da bo Katerina šla k nunam."

Gospod Martin je nekaj časa s prsti bobnal po mizi, potem pa spregovoril:

"Marica, dobro dekle si. Pobožnost ne obstoja v opravljanju števila dobrih del, ki človeku branijo, da ne stori svoje dolžnosti. Marica, zapomni si, pobožnost ogstoji v trdni volji, v resnem sklepu, da bomo storili svojo dolžnost, vse kar nas ovira v dolžnosti, ni nič, sebičnost in ne pobožnost. Marica, če bi te Bog klical in če bi ti mati mogla pustiti ti bi bila dobra nuna. Nune niso podobne Katarini. Ce poznaš kakega mladeniča, katerega ne maraš, predstavi ga Katarini in naj jo omoži. Ce se to zgodi, se bo zgodil samoumor ali ločitev zakona v pol leta. Marica, če Katarina res hoče iti v samostan, pokliči policaja, naj jo zapre, predno odide. v samostan.

POZOR! ROJAKI! POZOR!

Kadar rabite novo obleko ali zimsko suknjo, obrnite se zaneslivo na mene ker imam večletno skušnjo v svoji stroki. Popravljam, čistim in barvam tudi ženske obleke. Razprodajam tudi možko obleko, srajce, ovratnice in vse, kar spada k moški opravi. Vsako delo je zajamčeno, za obilen obisk se priporoča občinstvu.

John Fabian

1932 W. 22nd St.,

Chicago, Ill.

Naznanjamo, da smo prejeli veliko zalogo zimskih oblek po najnovejši modi.

ZIMSKE OBLEKE ZA MOŽE IN FANTE

Pri nas si lahko izberete obleko po najnovejšem kroju.

$20.00 $25.00 $30.00 $35.00 $40.00 $45.00 $50.00

Ce ste veliki ali majhni, bodite brez skrbi, ker pri nas imamo tako zalogo, da lahko vstrežemo vsakomur. Pridite in prepričajte se sami.

Odprto zvečer v torek v četrtek in soboto

THE ATLAS CLOTHING CO.

Odprto ob nedeljah do opoldne.

1800 - 1806 Blue Island Avenue, vogal 188. ulice.

KIŠTE V STARI KRAJ.

Vsem ki hočejo poslati zaboj v stari kraj naznanjam, da se bodem založil z raznim blagom, kakor platnom, blagom za obleke, svilnatimi robci, čevlji in drugim. Prodajal bodem ceneje, kakor drugod. Moja 20 letna izkušnja v trgovini mi bode omogočila vsakega zadovoljiti. Poleg tega bodem pa še vsakemu brezplačno zapokal, ker razumem to delo. Vse podrobnosti izveste v moji trgovini.

IVAN GOTTLIEB

1821 W. 22nd Street, Chicago, Lll.

Telephone: Canal 3073

Adv.

Telefon: Canal 6319.

MATH KREMESEC

Mesar

Priporočam Slovencem in Hrvatom mojo dobro in okusno mesnico.

Vsaki dan sveže meso, kakor tudi

- prave kranjske klobase -

doma delane vedno na razpolago.

1912 W. 22nd St., Chicago, Ill.

POZOR! ROJAKI! POZOR!

Kadar rabite novo obuvalo se obrnite zaneslivo na mene ker imam v zalogi vsakovrstna obuvala za moške, ženske in otroke.

Popravljam tudi stara obuvala (Shoe Repair) po po najnižih cenah.
Rojakom v Chicagi se toplo priporočam.

JOHN VROSICS

2057 W. 22nd Street CHICAGO, ILL.

Koledarji za leto 1920

Naznanjam, da sem prejel veliko število stenskih koledarjev za bodoče leto 1920, kateri so 20 palcev široki in 28 palcev dolgi. Koledarji so to leto zelo zanimivi in bodo fini za pošiljati v staro domovino, ker imajo razne slike, katere bodo zanimale rojake v domovini zaradi nekaterih običajev iz Amerike. Vsaka stran koledarja ima drugačno sliko in pomen, kakor na primer, pogrebne običaje in druge primerne tem enake s pesmimi in razlogi.

Dobil sem jih pravočasno; zato da jih lahko takoj naročite na ogled in za staro domovino. Cena to leto bode 24 centov s poštnino vred. Koledarji so mnogo boljši od lanskih in bodo vsakteremu po volji. Naročite jih takoj, da se prepričate. Jamčim, da bode vsakdo znjim zadovoljen. Vstaro domovino jih pošiljam jaz, samo, da mi pošljete pravi naslov, in naročnino. Vsaka pošiljatev bode takoj odposlana, ko bode naročilo prejeto, bodisi tukaj po Ameriki, ali pa v stari kraj. Za malo naročilo mi lahko pošljete v znamkah po 2c znamke, za več kot 2 koledarja pa bi prosil, da bi pošiljali denar ali money orderfl Koledarji so uredni več, kakor toliko in v saka družina bi ga morala imeti, posebno pa še dr. tajniki, pisarne in trgovine. V Clevelandu ga dobi v saka družina zastojn. Enega ima vsakdo dovelj za eno hišo (družino); kdor jih naroči 5, dobi enega zastojn. Kdor ga ni dobil lansko leto, ko je morebiti poslal naročnino, naj se prijavi, da ga dobi brez plačno. Za vsako naročilo prosim natančen naslov. Kdor ga bode naročil, naj ve to, da bode vsako naročilo odposlano gotovo v 2 dnevih, ako ne prej. Toraj vsakdo lahko prilično računa, kedaj ga bo dobil. Ako ga ni dobil, naj ve, da je kaj druzega vzrok, ali naslov ali pošta. Tosem omenil zato, ker se včasih nekateri oglasijo šele črez več tednov, da še niso sprejeli. Vsaka pošiljatev bode vknjižena, njen naslov kakor tudi dan. Za naročila se priporočam.

ANTON GRDINA

1053 East 62nd Street Cleveland, Ohio

KRIŽARJI

ZGODOVINSKI ROMAN V ŠTIRIH DELIH

Spisal: H. SIENKIEWICH Poslovenil: PODRAVSKI

(Dalje.)

Matija sam ni bil pijan, kajti njegova glava je bila zmožna dokaj prenesti, marveč samo nekoliko opit. Vračaje se domu, se je zveseljem spominjal tega, kar je baš opravil.

"Nu," je rekel sam sebi, "Bogdanec je sedaj zavarovan in Zgorelice tudi. Ona se bosta sicer jezila radi tega, da odide Jagjenka, vendar pa bosta čuvala moje in njeno premoženje, ker sta se zavezala s prisego. Gospod Jezus je vendarle dal človeku spretnost; kjer nečesa ni moči doseči s pestjo, treba je to doseči z razumom. Daj Bog, da tudi pri Križarjih kaj opravim! Toda ž njim je težavnejši in hujši posel..| Našinec, dasi je pravi pasji brat, kadar priseže na vitežko čast in na sveti križ, tudi ostane zvest prisegi, njim pa znači prisega toliko, kakor bi pljunil v vodo.

Nu, morda mi presveta Jezusova mati pomore, da prispem Zbišku na pomoč, kakor sem sedaj prispel tudi Bogdancu in Zihovim otrokom.

Tu mu šine v glavo, da bi sedaj deklici ne bilo treba oditi, ker jo bosta čuvala oba Volka kakor zenico svojega očesa. Toda čez nekaj časa avrže tudi to misel. Volka bi jo kajpada skrbno čuvala, nasprotno pa bi jo Čtan napadal čimdalje huje. Bog vedi, kdo bi koga premagal, toda to je gotovo, da od teh napadov bi imele škodo Zgorelice, Zihove sirote in tudi Jagjenka.

Volkoma bo dokaj lože čuvati samo Bogdanca, za deklico pa bo tudi v vsakem slučaju bolje, ako bo oddaljena od teh razbijalcev, ob enem pa blizu bogatega opata. Matija ni povsem verjel, da bi mogla Danuša priti živa iz križarskih rok, in radi tega tudi ni dal slovesa nadeji, da se vrne Zbišek sčasoma kot vdovec ter spozna, da ga je volja božja privedla k Jagjenki.

"Hej, mogočni Bog!" je dejal sam sebi, "ako bi on, ki ima že Spihove, vsel pozneje še Čagjenko z Močidolom ter s tem, kar i zapusti opat, pa bi mu ne bilo žal polnega voza voska za sveče!"

Pri podobnih mislih si je jako prikrajšal pot iz Brezove, vsekakor pa je dospel v Bogdanec že v pozni noči in se močno začudil, ko je zagledal jasno razsvetljene šipe v oknih. Družina tudi ni spala; komaj je krenil na dvorišče, mu je pritekel služabnik nasproti.

"Ali imamo goste—ali kaj se godi?" vpraša Matija, stopivši s konja.

"Da, tu je mladi gospodic iz Zgorelic in Čeh Glavač," odvrne služabnik.

Matija se začudi temu obisku. Jagjenka mu je obljubila, da hoče priti jutri, predno se bo danilo, in potem bi imela iti skupaj na pot. Čemu je torej prišel Janko, in pri tem še tako pozno? Stari vitez si je ubijal glavo z mislijo, kaj se je neki moglo pripetiti v Zgorelicah in z gotovim nemirom v svoji duši je stopil v sobo.

V sobi so gorele v veliki glinasti peči jasno in veselo debele klade, nad mizo sta svetili v železnih kleščah dve baklji in v nijiju svetlobi je zagledal Matija Janka, Čeha Glavača ter še mladega fantiča z rdečim licem kakor jabolko.

"Kako se imaš moj Janko? Kaj dela Jagjenka?" vpraša stari vitez.

"Jagjenka mi je naročila," reče mladenič, poljubivši mu roko, "vam povedati, da se je premislila in da rajše ostane doma."

"Boj se Boga! Kaj je zopet to? Kaj jej je neki prišlo v glavo?"

Ali deček ga pogleda s svojimi plavimi očmi ter se spusti v smeh.

"Čemu se smeješ?"

Toda v tem hipu se Čeh in še oni drugi spustita v veseli smeh.

"Ali vidite!" zakliče domneli mladič, "kdo me spozna, ker me še vi niste spoznali?"

Šele sedaj ga Matija pozornejše pogleda in zakliče:

"V imenu Očeta in Sina. To je pravcata maškara! Ali čemu si ti tukaj, škratelj?"

"In čemu? Kdor je namenjen na pot, mora biti pripravljen."

"Rekla si, da prideš šele jutri."

"O da! Jutri zarano, da bi me vsi videli. Jutri si bodo mislili v Zgorelicah, da sem pri vas v gosteh, in me do pojutrišnjega ne bodo iskali. Setjehovna in Janko vesta vse, vendar pa mi je Janko obljubil na svojo vitežko čast, da izpove to še le tedaj, ko se že jamejo vznemirjati. Toda kaj ne, da me niste spoznali?"

Še le sedaj se jame Matija smejati.

"Dovoli, da te nekoliko bolje ogledam... Ej, ti si mi prekrasen fant!... Pa še kak posebnež, ker od takega se je moci nadejati potomcev... Govorim čisto resnico! Ko bi ne bil tako star... no! Ali pravim ti: čuvaj se, deklica, da mi ne zahajaš pred oči.—Čuvaj se!"

In začel jej je groziti s prstom, smehljaje se, vendar pa jo je gledal z veliko zadovoljnostjo, ker takega dečka še ni videl v svojem življenju.

Ona je imela na glavi svilnato rdečo mrežico, na sebi pa jopiček iz zelenega sukna ter hlače široke v bedrih, a z ozkimi hlačnicami. Z bogato ozalšanim mečem ob pasu in z jasnim, smehljajočim se licem je bila tako krasna, da ni bilo mogoče odtrgati očij od nje.

"Za Boga!" zakliče razveseljen Matija, "človek res ne ve, ali je to kak čudovit mladenič ali kaka prekrasna cvetka!"

Na to se obrne k drugemu dečku ter vpraša:

"Ali kdo je to? Očitno zopet kak spremenjenec?"

"To je hči naše Setjehovne!" mu odvrne Jagjenka. "Ne spodobilo bi se, da bi bila sama med vami, radi tega sem vzela Anico s seboj. Ako sve dve, bo dokaj bolj živahno in veselo. Tudi nje nihče ne spozna."

"Tu jo imamo! Premalo je bila jedna, zato imamo kar dve."

"Ne hudujte se!"

"Jaz se ne hudujem, toda po dnevu vsakdo spozna njo in tebe."

"A po čem bi naju spoznal?"

"Po tem, ker se vama stiskajo kolena skupaj."

"Dajte nama mir!"

"Dam vam mir, dam, ker moj čas je že minil; toda ali bosta mirovala Čtan in Volk, to ve le sam Bog, Ali pa veš, deklica, odkod se vračam? Iz Brezove."

"Za Boga! Kaj pravite?"

"Res, kakor je resnica tudi to, da bosta Volka branila Bogdanec in Zgorelice pred Čtanom. Eh, pozvati na dvoboj sovražnika in boriti se ž njim, to je lahko, toda spremeniti sovražnika v čuvaja svojega imetja, to se ne posreči zlepa vsakomur."

Tu jame Matija opisovati, kako je obiskal starega in mladega Volka, kako si ju pridobil in ju zavezal s prisego, ona pa ga je poslušala in se čudila. Ko je končno prenehal, je dejala:

"Vas gospod Jezus ni prikrajšal v zvijači. Že vidim, da bo vse tako, kakor vi hočete."

Toda Matija jej odkima otožno z glavo:

"Ej, deklica, ako bi bilo vse tako, kakor jaz hočem, pa bi ti že davno bila gospodinja v Bogdancu."

Na to ga pogleda Jagjenka s svojimi plavimi očmi, potem pristopi k njemu in mu poljubi roko.

"Čemu me poljubljaš?" jo vpraša starec.

"Nu—želim vam lahko noč. Pozno je že in jutri pred dnevom je treba oditi."

Na to je prijela Setjehovno za roko in odšla. Matija je spremil Čeha v prednjo sobo, kjer se vležeta na zubrove kože in kmalu trdo zaspita.

X.

Leta 1331. so vzročili Križarji velika razdejanja v Seradcu mesto so požgali, prebivalce pa pobili. Dasi je Kazimir Veliki mesto spremenjeno v razvaline, znovič pozidal, vendar ni bilo več tako sijajno kakor nekdaj, niti se ni moglo kosati z drugimi utrjenimi mesti v poljskem kraljestvu. Toda Jakjenka, kateri je teklo življenje le med Zgorelicami in Krešnjo, se ni mogla dovolj načuditi, ko je zagledala krepko obzidje, mestno hišo in druga poslopja, zlasti pa še cerkve, s katerimi preposte lesene kršnjevske cerkve ni bilo moči primrjati. V prvem hipu je izgubila svojo od ločnost do to mere, da si ni drznila glasno govoriti, marveč je le šepetaje izpraševala Matijca o vsej tej krasoti, od katere je imela zaslepljene oči, in ko jo je stari vitez zagotavljal, da je Seradec proti Krakovu tak, kakor je navaden plamen solncu, ni hotela verjeti svojim ušesom; da, zdelo se jej je skoro nemogoče, da bilo še kako drugo enako lepo mesto na svetu.

V samostanu jih je sprejel oni prior, ki se je še spominjal križarskega klanja in kateri je nekdaj sprejel tudi Zbižka. Novica o opatu jih je napolnila z žalostjo in skrbo. Opat se je mudil dolgo v samostanu, toda pred dvema tednoma je bil odšel k svojemu prijatelju, škofu plockemu.

Bil je še vedno jako bolan. Po dnevu, zlasti zarano, je bil pri polni zavesti, toda proti večeru se mu je zmešalo; vstal je ter naročil, naj denejo nanj oklep, potem pa je pozval na dvoboj kneza Jana iz Ratibora. Njegovi kleriki so ga morali z nasiljem držati v postelji, kar pa je bilo zelo težavno in celo nevarno. Se le pred dvema tednoma se mu je popolnoma vrnila zavest, pač pa je bil močno oslabel. Na to je naročil, naj ga odjeljejo v Plock.

(Dalje prihodnjič.)

SLOVENSKA

Grocerija in mesnica,

Kjer se dobijo domače klobase in prekajeno meso.

Rojakom se toplo priporočam.

ALOIS STRITAR

2018 W. 21st Pl. Chicago, Ill.

Telefon: Canal 2138

Posojilo na zadolžnice.

EMIL A. BASENER

JAVNI NOTAR.

Moj posel je: Prodajanje posestev, posojila in zavarovalnina.

2116 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Thrift is Power

BUY W.S.S.

TELEFON: CANAL 6027

GRILLOVA MLEKARNA

GRILL'S DAIRY

NA DEBELO IN DROBNO

PASTEURIZED MILK and CREAM

1818 WEST 22nd Street, CHICAGO, ILL.

Prva slovensko-hrvaška mlekarna se priporoča slovenskim in hrvaškim gospodinjam slovenske in hrvaške naselbine.

Mleko razvažam točno vsaki dan na drobno in debelo po hišah in prodajalnah.

Z velespoštovanjem,

FRANK GRILL,

slovenski in hrvatski mlekar.

NICHOLAS GOETTERT

POGREBNIK IN BALMIST.

AVTOMOBILI.

2046 WEST 23rd STREET, **CHICAGO, ILL.**

POGREBI PO ZMERNIH CENAH. PRIDEM V VSE DELE MESTA IN PREDMESTJA PODNEVI ALI PO NOČI, NE OZIRAJE SE NA CENE.

ANDREJ GLAVACH je

EDINI SLOVENEC

ki ima na razpolago AVTOMOBILE.

Priporočam se Slovencem rojakom za pogrebe, poroke in vsake druge potrebe.

SLOVENCI! SVOJI K SVOJIM!

S TEM TUDI NAZNANJAM, DA SE PRESELIM NA

1828 West 22nd Street, **Chicago, Ill.**

Nova telefon številka je: Canal 5889.